

ГАЛАЙКО МУСІЙ ДМИТРОВИЧ

Галайко М.Д., 1980 р.

Галайко Мусій Дмитрович народився 10 червня 1925 року в селі Тинівці бувшого Буцького району Київської області (зараз Жашківський район Черкаської області) в родині колгоспників. Згадує своє важке й голодне дитинство, також період голodomору 1932-1933 рр., влаштованого радянською владою та особисто Й.Сталіним для залякування українського селянства, яке не бажало віддавати власне господарство до колгоспів. Але, на щастя, всі з його родини залишилися живими. Мусій закінчив дев'ять класів, мріяв поступити у Київське артилерійське червонопрапорне училище. Проте трапилося зовсім інакше – розпочалася війна.

Мусій Дмитрович підлягав мобілізації. Всіх військовозобов'язаних збиралі й вони пішки йшли за Дніпро. Частина тієї молоді потрапила на оборонні споруди. В їх числі був і Мусій Дмитрович.

Весною 1942 року Мусій Дмитрович потрапив у полон. А сталося це так: молодь перебувала на

Нам лопаты давят плечи,

Нас гнетет безмерний труд.

Здесь и птицы не щебечут,

Здесь и травы не цветут.

Умирают смех и радость

Над болотной тишиной,

За кольчугою оградой,

За глухой тройной стеной.

Утром тянутся колонны

Вдаль под солнцем и дождем...

Здесь, в kraю опустошенном,

Мы о Родине поем.

Как уйти от часового?

Как дожить короткий век?

Пуля в грудь за взгляд, за слово,

Пуля в спину за побег!

Но не вечны рабства годы,

Встанет лето над зимой.

Мы воскреснем в день свободы:

- Край родной, ты снова мой!

(Пісня в'язнів німецьких концентраційних таборів)

оборонних спорудах у районі Харкова, коли німці рвалися углиб країни. Німецькі танки зайшли з тилу, здійснили обстріл. І всіх полонених відправили у табір в Костянтинівку Донецької області. Неподалік знаходився совхоз Оtradovka, де перебували й цивільні, зокрема, й жінки. Мусій Дмитрович згадує, що коли вони працювали в таборі в Костянтинівці (будували споруди, рили траншੇї), то німці з літаків кидали вниз листівки з написом “Дамочки, не копайте ямочки!”.

Мусію Дмитровичу з товаришами вдалося втекти з цього табору. Але вони були затримані і відправлені у табір до Німеччини, в місто Нюртінген (неподалік від м. Есслінгера). Працювали на заводі братів Геллер. Пощастило втекти і звідти. Але знову невдача: втікачів помітили і доповіли поліції. Поліцейські їх наздогнали, наділи наручники і побили. Після цього відправили у в'язницю міста Штутгарт. Мусій Дмитрович там перебував два місяці “у великий камері, осіб на сорок”, як він згадує. Потім деяких в'язнів погрузили на “транспорт” і повезли в Дахау.

“Брама” – ворота концтабору Даахау

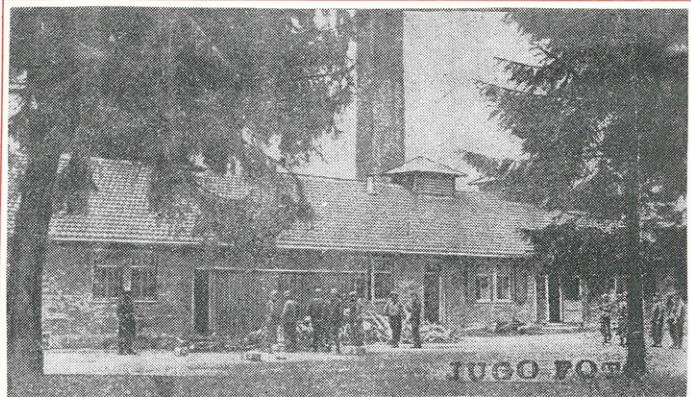
Огорожа концтабору Даахау

Спершу в концтаборі провели дезенфекцію: загнали усіх в баніо. По дорозі туди вже били. Новоприбулих полонених помістили в блок “17”, обстригли, а росіянам (росіянами були всі вихідці з Радянського Союзу) ще й вистригали посеред голови полоску. У Даахау Мусій Дмитрович побув недовго. Полонений німець Зеп Шнайдер умовив кількох росіян “поїхати на транспорт”, мовляв, поза межами головного табору буде краще. Приїхали в ліс, що знаходився недалеко від селища Гендорф. Філія Гендорф неподалік міста Бургкірхен у районі Альттоттінга існувала з жовтня 1943 по квітень 1945 рр. Близько 250 в’язнів працювали на фірмі “Анорган”, дочірньому підприємстві “ІГ Фарбен”. Посеред поляни в’язні, яких з Даахау взяли двадцять осіб, поставили стовпи, натягнули проволоку і підключили струм, тобто самі для себе збудували табір, де німці їх тримали майже до кінця війни. Це був невеличкий табір, на декілька бараків. З часом сюди підвозили ще полонених.

Мусій Дмитрович згадує, як в’язні працювали на різних роботах: іноді будували ангари для літаків, а частішекопали ґрунт і рили каналізації. Також про те,

як кожен день рано вранці будив їх старший кімнати, виганяв на площадку перед бараком, перераховував і доловідав есесівцю, скільки за ніч померло полонених (іхні трупи виносили до воріт). В’язні одягали свою полосату форму з вінком на лівій стороні, юлі сіданок (шматочок хліба, коли якийсь шпинат, чи брюкву, кольрабі, баланду давали – “пшонка пшонку доганяє”, – говорить Мусій Дмитрович) – і йшли на роботу: хто канали рити, а хто й працювати на земельних ділянках. Іноді зовсім втрачалося сподівання вижити, адже чоловік згадував про те, як одного разу привезли два вагони полонених французів, розвантажили їх і відразу ж відправили до газової камери (щоправда він не пам’ятав, де це відбулося). “Але жевріла трохи надія, – говорить Мусій Дмитрович. – Вірили в те, що залишимся живими і потрапимо на Батьківщину”.

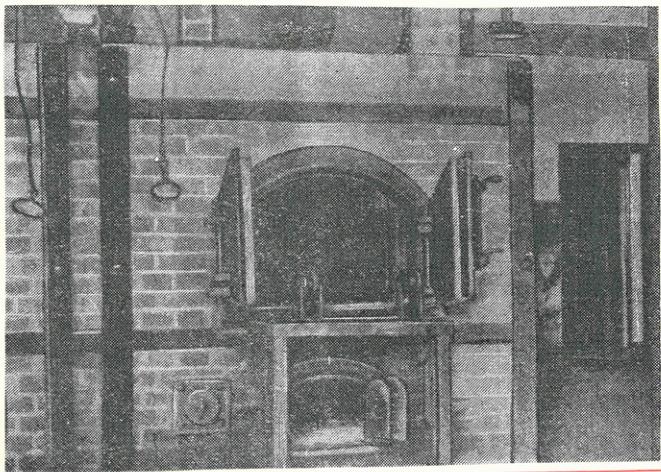
На запитання, чи були в нього у таборі друзі, Мусій Дмитрович згадує, що друзями були всі, хто поряд на нарах лежав. З особливою “теплотою” говорить про одного французя. Той француз, коли отримував посилку, завжди вимав уже почерствілій хліб, сам їв середину, а цвіле віддавав Мусію Дмитровичу. Француз називав його “добрим русиком”.

Крематорій концтабору Дахау. Загальний вигляд

Поряд у блоці жили чехи, бельгійці, один люксембуржець. Потоваришував також з одним білорусом, Олексієм Василевським, з яким доля зводила ще й після війни: разом служили в армії. В таборі всі, особливо росіяни, були дружні між собою.

В кінці квітня 1945 року з Гендорфу полонених перегнали в табір в Мюльдорфі, де вони побули днів три-чотири. А з Мюльдорфу прогнали в ліс. Там були викопані землянки – так званий “лісовий табір”, що знаходився біля Ампфінга і належав до комплексу таборів-філіалів у Мюльдорфі-на-Інні. М.Галайко згадує, що всіх євреїв розстріляли вночі в “лісовому таборі”. Залишилися лише росіяни, а також вермахтовські війська, які здійснювали охорону. Війна вже закінчувалася. Десять близько було чути канонаду, постріли. Есесівці бігали по лісі з автоматами, брудні, з засуканими рукавами – хотіли врятуватися. Американські танки пройшли далі, дорогою на Мюльдорф.

Печі крематорію концтабору Дахау

Але їм на зустріч був висланий парламентарій, який повідомив про перебування в лісі в'язнів. Три танки повернули до лісу, під'їхали й пішли трошити огорожу. Це було після обіду чи під вечір. Мусій Дмитрович згадує, як всі полонені повискаювали і відразу кинулись до бараків есесівців, повіттягували звідти їхні рюкзаки з харчами. Адже ніхто нічого не йшов майже три дні. Він витрусив рюкзак, там був хліб, з'їв його. І лише після цього полонені вийшли на дорогу й пішли з американськими військами, як казав Мусій Дмитрович, “на волю”. Ця подія сталася 2 травня 1945 року.

Макарчук
Ольга

З дружиною Ганною Василівною,
дочкою Тамарою та сином Володимиром.
Село Ризино Звенигородського району
Черкаської області. 1965 р.

Після звільнення Мусій Дмитрович потрапив до Нюрнберга, де був збірний пункт для військовополонених, оstarбайтерів. Він згадує, що бачив там намальований плакат: старий неголений чоловік, біля нього стоїть маленька дівчинка, можливо, онучка, і напис “Ми ждем тебе, родимий!”, тобто чекають полонених додому. Насправді це була хороша вигадка, адже не так уже й очікували повернення на Батьківщину в’язнів німецьких концтаборів. Спочатку всі пройшли фільтрацію, адже радянська влада підозрювала багатьох людей у співробітництві з німцями в період війни. Після цього один радянський старшина забрав Мусія Дмитровича і його товариша Олексія Василевського у німецьке підсобне господарство, звідки втік поміщик. Вони там трішки попрацювали, після чого були призвані до армії. Але у зв’язку з поганим здоров’ям – у Мусія Дмитровича була язва шлунку – він демобілізувався у 1947 році.

Прихав додому. Родини вже не було: батька розстріляли німці, маті, сестра і брат загинули під час бомбардування; залишився один старший брат, який служив у армії. Треба було влаштовувати своє життя. Тому Мусій Дмитрович екстерном здав предмети за десятий клас, потім закінчив курси колгоспних бухгалтерів-рахівників. Трішки працював у колгоспі, в кантторі.

З внуckoю Анею. Москва, 1994 р.

У 1948 році одружився. Дружина Ганна Василівна працювала в школі, тому підштовхнула їй Мусія Дмитровича на цю дорогу. До 1950 року він закінчив курси іноземних мов. Шкільний інспектор запропонував місце в школі. Так, Мусій Дмитрович розпочав свою роботу на педагогічній ніві. Разом з цим поступив у Київський державний інститут іноземних мов, відділ німецької мови, який закінчив заочно, отримав диплом. Педагогом пропрацював усє своє життя – 38 років. Був членом Комуністичної партії, у свій час перебував на посаді директора школи, був секретарем парторганізації. Пішов на пенсію.

Виховав з дружиною двох дітей: Володимира й Тамару. Син проживає в Москві, військовий журналіст у відставці, на даний час працює в Міністерстві оборони. Дочка працює викладачем в Смілянському технікумі харчової промисловості. Мусій Дмитрович має онуків.

На запитання, чи задоволений своїм життям, він відповів: “Так. Хоч було багато недобого, але й було хороше. Я б, наприклад, знову пішов на педагогічну роботу. Так само прожив би своє життя, лише б уникав помилок”. На прохання залишити побажання молодому поколінню, сказав: “Щирість, дружба, взаємодопомога”. Так просто, але водночас так сильно, емоційно; ця фраза розкриває всі струмені душі Мусія Дмитровича, його прагнення, можливо, нездійснені мрії, ті принципи, якими він керувався у своєму житті, перебуваючи в концентраційних таборах, працюючи з дітьми. Саме з таких людей ми повинні брати приклад.